

ПОНЯТТЯ ПІРАТСТВА У МІЖНАРОДНОМУ ПУБЛІЧНОМУ ПРАВІ

Кулеба І. А., студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Примаков К.Ю., кандидат юридичних наук,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
(Україна)

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що останні декілька років проблема піратства міжнародного масштабу нагадує про себе з новою силою. Набуття глобального виміру цього феномену потребує детального наукового відпрацювання. Останніми роками проблема піратства демонструє стрімкий зріст та форми реалізації, обумовлюючи себе як надзвичайно загрозливий міжнародний злочин. Світова торгівельна діяльність зосереджена на морських перевезеннях протягом багатьох років. В умовах загальносвітової глобалізації, стрімкого розвитку та поширення інформаційних технологій відбувається значний сплеск міжнародного морського тероризму та піратства, але наразі демонструється відсутність ефективних механізмів боротьби з піратством та морським тероризмом.

Слід звернути увагу на те, що значна частина механізмів боротьби з піратством чи морським тероризмом належить до внутрішньої компетенції кожної держави окремо, тому особливого значення набуває питання узгодження національного морського законодавства із нормами міжнародного права.

Зазначене питання набуває важливості в контексті вивчення дисципліни «Міжнародне публічне право» та інших юридичних дисциплін. Серед вітчизняних та іноземних вчених та інших освітніх діячів, увага яких зосереджена на визначеній тематиці та її проблемних аспектах, слід виділити А. Лавлинську, В. Мечникова, А. Нігреєву, Ю. Панфілову, Г. Анцелевича, В. Антипенко, О. Виноградову, С. Якимяк, А. Долгова, М. Будакова, О. Балабанова, О. Бантишева, Л. Давиденко, М. Гуменюк, Е. Конторович, Д. Хасан, Б. Дубнера, Л. Моджорян, В. Прус, О. Шемякіна, П. Отфейль, С. Допілко та інших.

По-перше, піратство як злочин міжнародного характеру здавна визнаний світовою спільнотою через його особливу небезпеку для міжнародного судоплавства. О. Бантишев зазначає, що в сучасному міжнародному праві піратство розглядається як грабіж та (або) інші насильницькі дії, здійснені приватним судном у міжнародних водах. Піратство також доцільно розглядати як морський розбій – протиправні дії насильницького характеру, вчинені піратським судном у відкритому морі чи іншому місці, яке не підпадає під юрисдикцію будь-якої держави [1].

З об'єктивної сторони, як зазначає М. Будаков, морське піратство характеризується з використанням озброєння для:

- 1) Захоплення морського або річкового судна;
- 2) Застосування насильницьких дій щодо екіпажу або пасажирів судна;

- 3) Здійснення пограбування екіпажу або пасажирів судна;
- 4) Здійснення контрабанди наркотичних засобів, зброї, трансплантаційних органів та анатомічних матеріалів людини;
- 5) Будь-яких інших протиправних дій щодо екіпажу, пасажирів судна чи безпеки державного кордону будь-якої держави [2].

Міжнародне співробітництво з питань боротьби з цією категорією злочинів ґрунтується на Конвенції ООН з морського права 1982 р., як на фундаментальному документі, який регулює міжнародне використання морських просторів, а також на окремих міжнародних договорах, серед яких найважливішим є Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства 1988 р. (набула чинності для України 20 липня 1994 р.) [3].

По-друге, доцільно розглянути піратство в контексті світового тероризму. Дефініція поняття «тероризм» має на меті розмежування двох підходів – біологічного та соціального.

З біологічного підходу тероризм пов'язується із біологічним проявом бажання людини загрожувати інтересам інших людей. Біологічний підхід обумовлює природну насильницьку сутність людини.

З соціального підходу тероризм зумовлюється наявністю окремих соціальних чинників, соціальних процесів та соціального середовища, що зумовлює його появу [4].

Отже, проблема взаємодії піратства та морського тероризму наразі залишається однією з найактуальніших, що також значною мірою впливає на торгівельне судноплавство та загальний стан регіональної безпеки. Якісна протидія і боротьба з такими актами насильства в сучасних умов неможлива без координації зусиль міжнародного співтовариства і розвитку регіонального співробітництва. Також значної актуальності набуває протидія піратству завдяки його потенційно можливому взаємозв'язку з міжнародним тероризмом.

Література:

1. Бантишев О. Ф. Актуальні проблеми протидії піратству на сучасному етапі. *Вісник Харківського національного університету. – Серія: Право.* 2008. №81. С. 66–71.
2. Будаков М.О. Міжнародно-правові проблеми боротьби з морським піратством: аспекти кримінального переслідування. *Часопис академії адвокатури України.* 2010. № 9. С. 1–6.
3. Анцелевич Г. А. Актуальные проблемы современного международного морского права. Київ. : УАЗТ, 2006. 351 с.
4. Якимяк С. Тероризм не має національності і просторових меж. Захоплення літаків, знищення важливих об'єктів, напади на військові кораблі та цивільні судна в портах і на морі – сьогодні людство ніде не відчувається захищеним від терору : журнал «Військо України», № 07'2006 URL: <http://www.vu.mil.gov.ua/?part=article&id=444>.